

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ПЛЕВЕН
ФАКУЛТЕТ „ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ“
ЦЕНТЪР ЗА ДИСТАНЦИОННО ОБУЧЕНИЕ

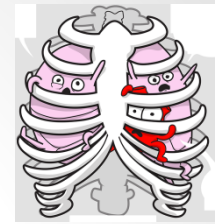
Лекция №1

Лечебен масаж при белодробни заболявания

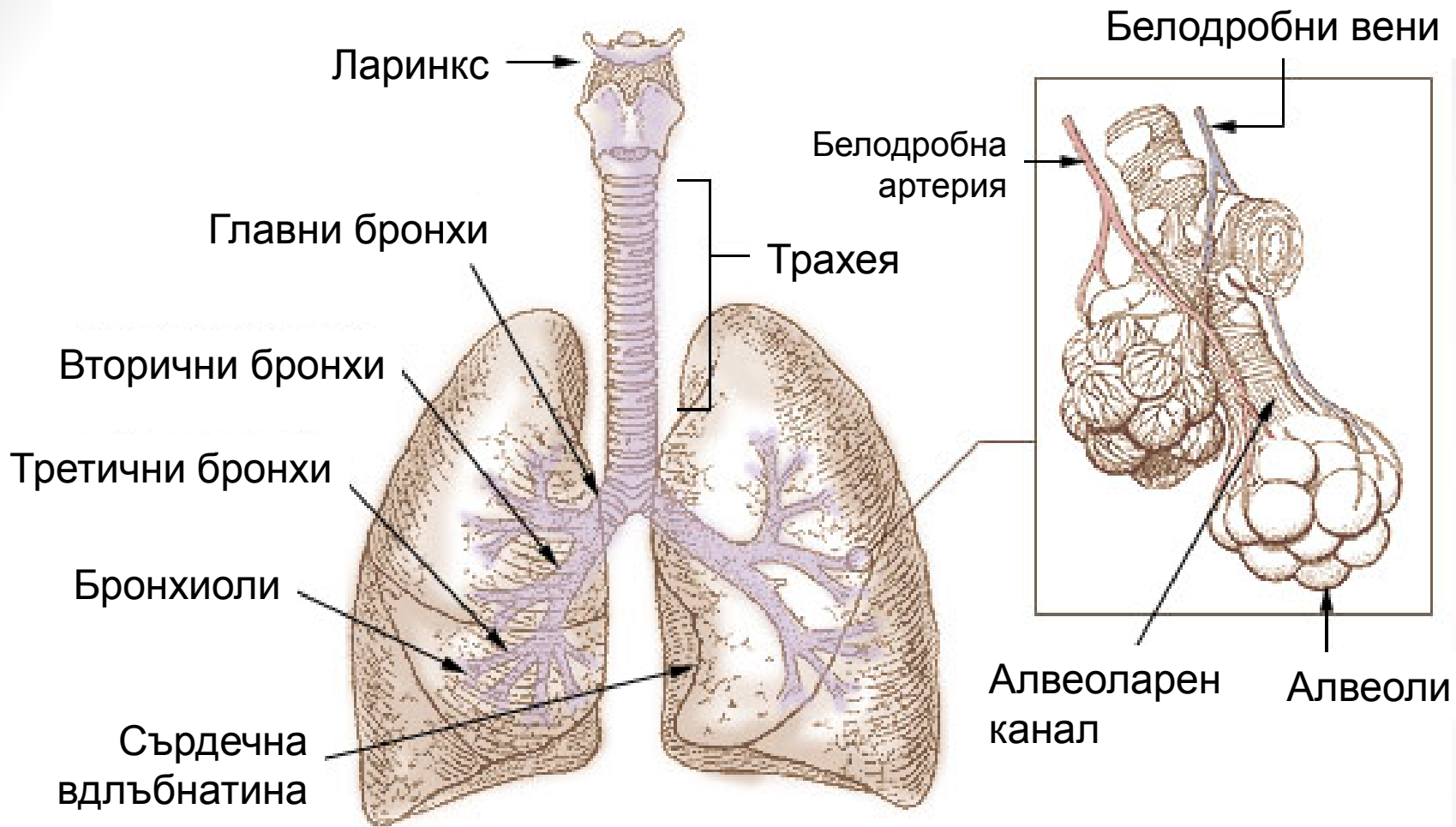

Доц. Ростислав Костов, д.м.

Кардио-респираторна система

- Тясна анатомична и физиологична връзка между сърдечно-съдовата и дихателна системи
- Две от водещите витални системи, определящи цялостното функционално състояние на организма
- Основни функции – доставка на кръв, хранителни и градивни елементи до всяка клетка на тялото и газова обмяна
- Всяка патология на едната система има пряко отражение и върху другата

Бял дроб

- Чифтен орган, част от дихателната система
- **Паренхимна функция – газов обмен (дишане) чрез процес на дифузия**
- Чрез порестата си и сложна структура, белият дроб притежава **огромна разгърната площ**
  - ✓ около: 80 кв.м.
  - ✓ дължина на дихателните пътища: 2400 км.
  - ✓ брой алвеоли: около 600 млн.

- **Недихателни функции на белия дроб**
  - ✓ **Регулира рН** на кръвта
  - ✓ **Филтрация** на малки **тромби** от вените и малки **газови мехурчета**
  - ✓ **Превръща ангиотензин I** в **ангиотензин II**
  - ✓ **Действа като буфер** при удари, предпазващ **сърцето**
  - ✓ **Секретите съдържат имуноглобулин**, който е с **бактериацидно действие**
  - ✓ **Поддържа стерилността** на организма
  - ✓ **При издишване се подsigурява вокализацията** (говорът)
  - ✓ **Резервоар на кръв** (до 9% от целия обем)
  - ✓ **Участва в терморегулацията**

Белодробна астма

- Хронично алергично възпалително заболяване на дихателните пътища
- Източник на симптоми свързани с дифузна, вариабилна и бронхиална обструкция на дихателните пътища и бронхиална хиперреактивност
- Около 10-15% от човешката популация страда от алергични заболявания, като водещо място заема бронхиалната астма

- **Алергени**

- ✓ **Екзоалергени** (от външната среда)

- домашен прах
    - цветен прашец
    - полени (зрънца от дървесни, тревисти и др. растения)
    - косми
    - пърхот
    - пера и перушина
    - ягоди, яйца, риба и др.

- ✓ **Ендоалергени**

- хим. вещества отделяни при възпалителни, дегенеративни, исхемични и др. процеси в тялото

- **Клинична картина:**
  - ✓ **Асмати́чен пристъ́п** с настъпване на силен **задух**
  - ✓ Като предвестник на пристъпа се появява дразнещо **кихане, суха кашлица** или **неспокойствие**
  - ✓ Пристъпът настъпва **най-често нощем**
  - ✓ Болните се събуждат с **чувство на тежест в гърдите** и липса на достатъчно **въздух**
  - ✓ **Дишането е забавено, вдишването е кратко и повърхностно, а издишването е удължено и свирещо**
  - ✓ Нерядко пристъпът е продължителен и тогава настъпва т. нар. **астматичен статус**

- След преминаване на пристъпа последва период на **пълно или частично нормализиране на дишането**
- **Задухът и кашлицата изчезват**, като повечето болни отделят по няколко жилави белезникави храчки
- **При чести и дълготрайно протичащи пристъпи** може да се развият тежки усложнения (**хронична обструктивна бронхо-белодробна болест с хроничен бронхит и белодробен емфизем, белодробно сърце, дихателна и сърдечна недостатъчност**)

- **Извънпристъпен период**
  - ✓ **Остатъчни вентилационни нарушения**
  - ✓ **Намалена съкратителна възможност на дихателните мускули, вкл. диафрагмата**
  - ✓ **Нарушена бронхиална проходимост**
  - ✓ **Често пациентите страдат от простудни заболявания**
  - ✓ **Често понижена двигателна активност, поради лимитирана белодробна вентилация**
  - ✓ **Освен от алергени, астматичен пристъп би могъл да се отключи и от физическа активност, студен и влажен въздух, емоционална възбуда и др.**

- **Класификация на видовете астма**
  1. **Екзогенна (атопична) астма**
  2. **Ендогенна (неатопична) астма**, за която е характерно наличие на автоимунен процес
  3. **Астма, предизвикана от усилия**
- Според тежестта на процеса, астмата би могла да се разгледа като
  - лека, **с епизодични** и нетежки пристъпи
  - лека, **с персистиращи** пристъпи
  - **умерено тежка** астма
  - **тежка** астма

- **Лечение на бронхиална астма**
  - ✓ **Откриване и отстраняване на алергена (алергените)**
  - ✓ **Лекуване на астматичния пристъп чрез:**
    - **спазмолитици, инхалации, отхрачващи медикаменти, противоалергични средства, кортикостероиди**
  - ✓ **При бронхиален статус, пациентите се лекуват в болнични и климато-санаториални заведения**
  - ✓ **В извънпристъпния период:**
    - **отстраняване на инфекциозни огнища с алергично въздействие (тонзилектомия, екстракция на грануломни зъби, лечение на отит, синусит и други)**

Особености на лечебния масаж при бронхиална астма

Лечебният масаж е подходящ в извънпристъпния период

Цели на лечебния масаж

- **Повлияване на дихателните функции** и оптимизиране на белодробната вентилация
- **Предотвратяване или намаляване рецидивите от пристъпи**
- **Подобряване функционалния капацитет** на белите дробове
- **Релаксиране** на дихателната мускулатура (вкл. аксесорната)

- Контрол и понижаване на общата **хиперреактивност** на организма
- Повлияване на **бронхиалния спазъм** и подобряване на **експекторацията**
- Повишаване на общата **имунобиологична защита**
- Управление на **възбудно-задръжните процеси** в КГМ

Техники на лечебния масаж

Подготвителен масаж

- От **ИП лег**
  - ✓ на гръб и шийна част на гръбначния стълб
- От **ИП тилен лег**
  - ✓ на предната повърхност на гръдния кош

Основен масаж

- **Релаксирани похвати за паравертебралната мускулатура** (разтриване, отместване и дългообразно)
- **Релаксация на *m. trapezius p. descendens***
  - ✓ разтягане
  - ✓ двойно пръстеновидно омачкване
  - ✓ стабилна и лабилна вибрация

- **Междуребрени мускули**
  - ✓ щриховане по отделно за всяко междуребрие (с радиалния ръб на палеца)
- **Параскапуларна мускулатура**
  - ✓ щателна обработка около лопатката
  - ✓ проникване под лопатката
  - ✓ разтриване с върховете на пръстите както по посока на лопатката, така и към гръдния кош
  - ✓ мануална мобилизация на скапуло-торакалната става
- **Вибрационни похвати**
  - ✓ разтърсване на гръдния кош във фазата на издишване
  - ✓ в съчетание с активно произнасяне на звуци („ш ш ш“)

- **Разтягане** на гръдния кош от ИП тилен лег
- **Съчетание на масажа с ПИР** на мускулите в областта на гръдния кош и скапуло-хумералните мускули
- **Обработка на под- и надключичната ямка**
- **Разтриване и мобилизация** на акромио-клавикуларната и стерно-клавикуларната стави
- **Задължителна обработка на междуребрено пространство**
- **Внимателно разтриване и притискане върху болезнените ребрени хрущяли**

- **За въздействие върху диафрагмата**
  - ✓ поглаждане и разтриване в областта между 10-то и 12-то ребро, като пръстите може да се пъхнат под ребрената дъга
  - ✓ заедно с изброените похвати би могла да се добави и мануална вибрация
- **За индиректно въздействие върху белия дроб и бронхите**
  - ✓ непрекъснатата вибрация и разтърсване на ГК по време на издишване
  - ✓ притискане на гръдната клетка напред и назад
  - ✓ разтягане на ГК

- Задължително е приложението на **дихателни упражнения**, чрез вдишване през носа и издишване през устата, с леко съпротивление на устните, в края на масажната процедура

Времетраене на масажа: 20-25 мин.

Брой процедури: 10-12

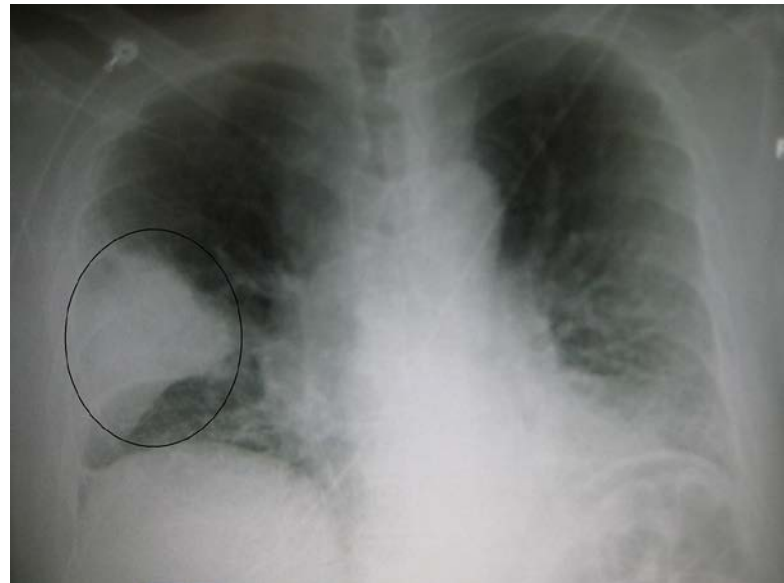
Хронична пневмония

Пневмония

- **Възпалително заболяване на белите дробове (алвеоли и белодробен паренхим) с нарушаване на нормалната респирация**
- **Може да се предизвика от разнообразни инфекции:**
  - ✓ бактерии
  - ✓ вируси
  - ✓ гъби
  - ✓ паразити
- **Вследствие на разнообразни наранявания**
- **Като реакция към някои лекарства**
- **Като придружаващо различни заболявания състояние (напр. автоимунни заболявания и др.)**

- Чести симптоми:
  - ✓ кашлица
  - ✓ болки в гръдната област
  - ✓ треска
  - ✓ задух
- Клинично изследване:
  - ✓ Рентгенография на гръдния кош
  - ✓ Лабораторен анализ на белодробни секрети

Масивно засягане на средния лоб на десния бял дроб, вследствие бронхопневмония.

- Често срещано заболяване **във всички възрастови групи**
- При нелекуване или ненавременно диагностициране, **може да доведе до смърт**
- В световен мащаб, всяка година се разболяват около 450 млн. души, като загиват около 4 млн.
- **Признаци и симптоми:**
  - ✓ влажна **кашлица** (79-91%)
  - ✓ **умора** (90%)
  - ✓ повишена телесна **температура** и втрисане (не винаги, 71-75 %)
  - ✓ **недостиг на въздух** (67-75%)
  - ✓ **храчки** (60-65%)
  - ✓ остра или пронизваща **болка в гърдите** при вдишване (39-49%)
  - ✓ **повишена дихателна честота**
    - **ТЕЖКИ СИМПТОМИ**
      - цианоза на кожата и лигавиците
      - намалена жажда
      - конвулсии
      - упорито повръщане
      - екстремни стойности на телесната температура
      - намалено ниво на съзнание

- Прогноза за развитие на заболяването:
  - ✓ При бактериална пневмония се очаква **стабилизиране от 3 до 6 дни** след започване на лечение
  - ✓ За отшумяване на симптомите са нужни няколко седмици
  - ✓ **Избистряне на рентгеновата картина до 4 седмици** и ниско ниво на смъртност (<1%)
  - ✓ При възрастни хора или такива с други БД заболявания са нужни **поне 12 седмици**
  - ✓ При нужда от хоспитализация, **загиват около 10% от хората**

Особености на лечебния масаж при хронична бронхопневмония

- Цели на масажа:
  - ✓ Подобряване на дихателните функции, вкл. подвижността на ГК и диафрагмата
  - ✓ Подобряване на експекторацията
  - ✓ Намаляване спазъма на дихателната мускулатура
  - ✓ Активиране на кръво- и лимфообращението в ГК
  - ✓ Повлияване на възпалението и рецидивите на заболяването
  - ✓ Подобряване на белодробния дренаж
  - ✓ Подобряване на имуно-биологичната реактивност на организма

Техники на лечебния масаж

- Първоначално масажът се извършва от ИП лег, след което от ТЛ
- При обилна експекторация би могло да се заеме дренажна позиция (главата е по-ниско от ГК)
- **Рефлекторни масажи**
  - ✓ добър ефект при съчетаване с вендузи над засегнатите части
  - ✓ периостален масаж
  - ✓ съединително-тъканен масаж
  - ✓ сегментарно-рефлекторен масаж

- **Периостален масаж:**

- ✓ търсят се периостални находки по:

- **pr. transversi** на торакалните прешлени
- дорзалната повърхност на **ребрата**
- двете **скапули**
- предната повърхност на ребрата и **стернумът**

- ✓ **Техники:**

- ритмичен натиск върху периосталните точки по време на издишване
- започва се от гърба и най-каудално разположените точки
- накрая се обработват точките по предната страна (от каудално към краниално)

- **Продължителност на процедурата**-около 20 мин.

- **Съединително-тъканен масаж:**
  - ✓ Обикновено се провежда от **ИП седеж**
  - ✓ **Изтегляне на кожна гънка**, с помощта на 3-ти и 4-ти пръст
  - ✓ Т.к. от латералната страна на гърба кожата е значително подвижна, за разтягане на подкожната съединителна тъкан се **използва и противодържане**

- **Рефлекторно-сегментарен масаж:**
- **Върху ГК и раменния пояс (кожа, подкожие, мускули)**
- **Откриват се уплътнения между 4-то и 9-то ребро и в областта на m. trapezius и се обработват с индиректна вибрация**
- **Разтягане на гръдния кош**